

ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВИКОРИСТАННЯ БАЛЬНЕОЛОГІЧНИХ РЕСУРСІВ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті пропонується аналіз бальнеологічних ресурсів Хмельницької області. Описуються особливості їх функціонування та можливості підвищення ефективності їхнього використання у туристично-рекреаційній галузі. Розглянуто нові можливості управління рекреаційними ресурсами в Хмельницькій області та в межах її територіальних громад у світлі процесів децентралізації, сучасних політичних та соціально-економічних викликів. В умовах пандемії COVID-19 розвиток внутрішнього туризму є дуже актуальним. Туризм поніс великі збитки і саме бальнеологічні курорти можуть сприяти надходженню коштів у регіони. У статті обґрунтовано, що потенціал бальнеологічних ресурсів дає можливість покращити рівень фінансової спроможності об'єднаних територіальних громад області шляхом наповнення місцевих бюджетів через розвиток відповідних територій. На прикладі Хмельницької області запропоновано напрями розвитку бальнеологічних курортів. Бальнеологічні санаторії Хмельницької області спеціалізуються на лікуванні хворих людей з хронічними захворюваннями органів травлення, органів серцево-судинної системи; периферичної та центральної нервової системи; системи опорно-рухового апарату; легеневої системи; порушеннями обміну речовин та ендокринної системи; захворюваннями шкіри. На основі проведеного дослідження визначено ключові проблеми і перспективи розвитку бальнеологічних курортів Хмельницької області. З'ясовано, що головним аспектом прискорення розвитку наявної туристичної діяльності Хмельниччини є залучення ефективної регіональної політики у галузі туризму. Головне завдання – залучення рекреаційно-туристичного потенціалу в соціально-економічному розвитку територіальних об'єднаних громад. Сприяння місцевих громад розвитку закладів відпочинку і рекреації у сільській місцевості буде більш ефективним у скоординованій роботі влади та підприємців територіальних громад. Лише працююча регіональна туристична політика може зменшити різницю у поляризованості соціально-економічному розвитку районів Хмельницької області.

Ключові слова: бальнеологічні ресурси, рекреаційні ресурси, мінеральні води, родовища мінеральних вод, Хмельницька область.

Постановка науково-практичної проблеми. В сучасних умовах, коли туризм має суттєві обмеження в своїй географії у зв'язку з пандемією COVID-19 та в умовах децентралізації, збереження існуючих локальних баз туристично-рекреаційного та санаторно-курортного комплексів стає все більш актуальним. На сьогоднішній день саме розвиток локального туризму дає можливість збільшити надходження інвестиційних коштів, що приводить до постійного зростання туристичного бізнесу та утримує економіку.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. Проблему використання бальнеологічних ресурсів досліджували багато науковців: О. О. Любіцева [7], Н. В. Фоменко [12]. Бальнеологічні ресурси у своїх роботах вивчали: О. В. Новодран [8], С. І. Архієреєв [1] та інші. Складові рекреаційного комплексу Хмельницької області у свої роботах описували: Г. А. Білецька [2], Т. Г. Гільберг [13], І. М. Шоробура [13].

Мета цієї статті – проаналізувати туристичний потенціал використання бальнеологічних ресурсів Хмельницької області.

Постановка завдання. Обґрунтовуючи викладений матеріал, сформульовано наступні завдання дослідження: аналіз місця бальнеологічних ресурсів у рекреаційно-туристській діяльності області; дослідження закономірно-

стей розміщення родовищ мінеральних вод; дослідження та аналіз використання вод у лікуванні; висвітлення перспектив використання мінеральних вод; розвиток туризму області на базі бальнеологічних ресурсів.

Викладення основного матеріалу. Верховна Рада ухвалила постанову якою реформується субрегіональний рівень адміністративно-територіального устрою України. Враховуючи постанову Верховної ради України № 3650 “Про утворення та ліквідацію районів” від 17.07.2020 в Хмельницькій області утворено 3 райони: Шепетівський, Хмельницький, Кам'янець-Подільський. Головна мета – це покращення фінансового, економічного, інвестиційного клімату життя населення в районі.

На сьогоднішній день, враховуючи засади реформування устрою управління в країні, органи місцевого самоврядування є фундаментом для децентралізації, оскільки повністю враховують потреби та особливості місцевості. Райони стають з більшими фінансовими повноваженнями, що дозволяє залучати іноземні інвестиції, проводити кращу інформаційну політику. Саме розвиток туризму в області має стати “Магнітом притягання” інвестицій, сприяти створенню нових робочих місць та розвитку регіону в цілому. Наразі, через пандемію COVID-19 та часткове закриття кордонів з'явилися можливості для розвитку внутріш-

нього туризму. Новостворені райони як свою візитівку, повинні визначити “Туристичний магніт” – об’єкт, який могли б разом розвивати влада та бізнес, щоб привабити туристів.

На території Хмельницької області створюються нові об’єднані територіальні громади.

Найбільш населеною є Дунаєвецька міська об’єднана територіальна громада (ОТГ) (37281 осіб), найменш населеною є Баламутівська сільська об’єднана територіальна громада (1880 осіб);

11 об’єднаних територіальних громад мають чисельність мешканців менше 5 тис. осіб;

7 об’єднаних територіальних громад – понад 20 тис. мешканців.

Найбільша за площею – Новоушицька об’єднана територіальна громада (747 км²), найменша – Шаровечківська об’єднана територіальна громада, що в Хмельницькому районі (46,8 км²) [10].

Туристична діяльність має великий вплив на об’єднані територіальні громади, а саме: територіального, соціально-економічного, культурологічного характеру. Здійснюється розбудова інженерних комунікацій, розвивається ринок праці, інфраструктура, розвивається сфера торгівлі. Відбувається збільшення надходжень до бюджету, за рахунок податків та туристичних зборів. До негативного впливу туристичної діяльності можна віднести – антропогенне навантаження, збільшення місцевих цін, диспропорції у структурі зайнятості, збільшення негативного впливу на навколишнє середовище, збільшення рівня правопорушень [5, с. 109].

Як показує практика, найбільш перспективними для розвитку є мережа територіально-лікувальних систем на основі родовищ мінеральних лікувальних вод та лікувальних грязей. В Україні сформувались такі великі групи курортів: Миргородська (Полтавська область) та Прикарпатська (Львівська область) на основі унікальних покладів мінеральних вод; група курортів Куяльника (Одеська область) та Західнокримська (АР Крим) на основі лікувальних грязей. Останні використовують природні грязі причорноморських лиманів для лікування кістково-опорного апарату, хвороб шкіри та ін. Формуються відповідні групи курортів на базі радонових покладів мінеральних вод у м. Хмільник (Вінницька область) [7].

Мінеральні води лікувального характеру досить розповсюджені в Україні. Вважаємо, що при достатньому фінансуванні зі сторони держави та бізнесу існує можливість сформувати розгалужену та різнопланову рекреаційну, те-

риторіально-лікувальну систему в межах Хмельницької області на території якої вже створені та функціонують профільні санаторно-лікувальні заклади. В перспективі, їхній лікувальний профіль потрібно інтенсифікувати різноманітними видами рекреаційних послуг. Важливо впроваджувати та розвивати туристичні маршрути, що будуть охоплювати місцеві пам’ятки природи та історії які будуть запропоновані людям, що перебувають на санаторно-курортному лікуванні [4].

Також важливим є забезпечення дієтичного харчування відпочивальників та пацієнтів санаторіїв продукцією місцевих господарств та виробників, що допоможе економічному розвитку регіону та може здешевити вартість перебування в санаторії.

Хмельниччина володіє величезним різноманіттям і запасами мінеральних вод. На її території зосереджені перспективні родовища мінеральних, лікувальних вод [1]. Сукупність багатокомпонентних органічних та хімічних речовин, газового складу та мікрофлори визначають їх оригінальність та надзвичайно високу бальнеологічну активність під час лікування хвороб та виведення з організму радіонуклідів [6]. Це визначається унікальними тектонічними умовами і геологічною структурою. Схили Українського кристалічного щита, Подільського плато, розломи Товтрового кряжу рифогенного походження природно сформували унікальний мінералогічний і тектонічний потенціал на водорозділі Подільської височини. Це й визначило появу великої кількості родовищ різноманітних мінеральних вод, схожих за своїми лікувальними властивостями до “Нафтусі” та “Миргородської” [8].

Основний вид бальнеологічних ресурсів – це мінеральна, природна вода, що має лікувальні властивості внаслідок підвищеного вмісту біологічно-активних компонентів [2]. Мінеральні підземні води мають лікувальні властивості внаслідок підвищеного вмісту біологічно-активних елементів, що сприяє виведенню з організму радіонуклідів, пестицидів, нітратів. Використання “Збручанської Нафтусі” як в Україні, так і в нашій області ще є непоширеним, але поступово ситуація поліпшується. Лікувальні, мінеральні води області належать до шести груп: слабомінералізовані з підвищеним вмістом органічної речовини типу: “Нафтуса”, хлоридні натрієві малої мінералізації без специфічних бальнеологічних компонентів типу “Миргородська”, хлоридні натрієві бромні води високої мінералізації, хлоридні кальцієво-натрієві бромні слабкі розсоли, слабомінералізовані радонові, слабомінералізовані вуглекис-

ло-радонові. Природні столові води є гідрокарбонатними різного катіонного складу [12]. Офіційно-визначені запаси цих мінеральних вод становлять 1155 м³ /добу, також затверджені Державною комісією з запасів корисних

копалин – 732 м³ /добу.

На території області знаходяться поклади мінеральних лікувальних вод, які можна використовувати у лікуванні різних захворювань, що описані в таблиці 1.

Таблиця 1

Бальнеологічні ресурси Хмельницької області

Мінеральні води. Назва родовища	Запаси м ³ на добу	Склад	Розташування	Санаторії	Лікувальні властивості
Теофіпольське родовище	190	хлоридно-натрієвий	с. Коров'є с. Волиця-Польова Хмельницький район	“Колос”	Лікування шлунково-кишкового тракту
	190	Типу “Миргородська”			
Полонське родовище	300	Радонова	м. Полонне, Шепетівський район	Проектується санаторій “Полонь”	Захворювання опорно-рухового апарату
Шепетівське родовище	900	Радонова	м. Шепетівка, Шепетівський район	Не використовується	Захворювання опорно-рухового апарату
Мукшинське родовище	70	типу “Нафтуса”	с. Привороття, Кам'янець-Подільського району	“Лісова пісня”	Урологія, гастроентерологія, ендокринологія, органи дихання
Маківське родовище	43	типу “Нафтуса”	с. Маків, Кам'янець-Подільського району	“Україна”	кишково-шлункового тракту, сечостатевої системи, органів опору та руху, порушення обміну речовин, гінекологія
	60	Миргородська			
Кам'янець-Подільське родовище	100	Бромно-хлоридно-кальцієво-натрієві води високої мінералізації	м. Кам'янець-Подільський, Кам'янець-Подільський район	Не використовується	Захворювання опорно-рухового апарату
Збручанське родовище	257	типу “Нафтуса”	смт. Сатанів, Хмельницький район	“Товтри”, “Збруч” “Берізка”.	Урологія, гастроентерологія, ендокринологія
Зайчиківське родовище	288	типу “Нафтуса”	с. Зайчики, Хмельницько-го району	Не використовується	Урологія, гастроентерологія, ендокринологія
Волочиське родовище	144	типу “Нафтуса”	м. Волочиськ, Хмельницько-го району	“Райдуга”	Захворювання кишково-шлункового тракту, урологія гастроентерологія, ендокринологія
Красилівське родовище	912	Гідрокарбонатні катіонного складу	м. Красилів, Хмельницько-го району	Промисловий розлив	Мінеральна столова вода.

На території Хмельницької області діє 11

санаторіїв бальнеологічної спеціалізації, які

можуть одночасно прийняти понад 3000 туристів. Більшість з них, крім мінеральних вод, використовують також лікувальні грязі. Під час лікування водою, люди проживають не лише в санаторіях, а також в готелях, приватних комплексах, що збільшує кількість ліжко-місць. Рівень інфраструктури та комплекс послуг бальнеологічних курортів Хмельницької області різний. Найбільше санаторіїв та закладів розміщення біля Збручанського родовища мінеральних вод у смт. Сатанів. На цьому родовищі діє три санаторії (“Товтри”, “Збруч”, “Берізка”), чотири готелі та більше десяти закладів розміщення приватного сектору. Всього тут понад 550 ліжко-місць. Заклади розміщення та готелі пропонують відпочивальникам багато додаткових послуг: басейн, сауна, тренажерний зал, автостоянку, заклади харчування (ресторани, кафе, бари; дитячі кімнати). Майже всі заклади мають власну лікувальну базу, штат лікарів та медичного персоналу, сервіси, СПА послуги (масаж, косметологічні послуги, лікувально-оздоровчі центри). На території курортної зони м. Сатанів будується новий санаторно-курортний комплекс “Арден-Палац” [9].

На базі Маківського родовища мінеральних вод діє санаторій “Україна”, який розрахований на 325 ліжко-місць. На базі санаторію є власний бювет. Заклад має власну лікувальну та діагностичну базу, штат лікарів та медичного персоналу, послуги СПА (масаж, косметологічні послуги, лікувально-фізкультурний центр, кардіологічний кабінет).

На базі Волочиського родовища мінеральних вод діє санаторій “Райдуга”, що має понад 100 ліжко-місць. Також, можна розміститися в готелі та інших місцях розміщення. Відпочивальникам пропонується лікування та послуги СПА (масаж, косметологічні послуги). Діють заклади харчування [3].

На базі Мукшинського родовища мінеральної води діє санаторій “Лісова пісня”, який розрахований на понад 100 ліжко-місць. Цей санаторій є спеціалізованим дитячим санаторієм. Діагностична база санаторію “Лісова пісня” дозволяє проводити традиційні санаторні процедури, серед них можна назвати сірководневі і хвойні ванни, ропні ванни, душ-масаж, грязьові і озокеритові аплікації, різні види фізіотерапії, лікувальне плавання, лікувальний масаж, фітотерапія і багато іншого. Також тут є лікувальні грязі [11].

На базі Теофіпольського родовища мінеральної води діє санаторій “Колос”, який розрахований на 100 ліжко-місць, що пропонує послуги лікування та оздоровлення.

Родовище мінеральних родонових вод

Шепетівського району розміщене на Косецькій дільниці та займає площу 9 км². Мінеральні води цього родовища мають хороші органолептичні показники. Ботанічна пам’ятка природи “Дубовий гай” є окрасою цього регіону. На родовищах мінеральних вод не розташовані санаторії, але є готелі та аналогічні місця проживання. Запаси мінеральних вод – одні з найбільших в області.

Бальнеологічні санаторії Хмельницької області мають достатню інфраструктуру та задовільний рівень сервісу, надають основні послуги та забезпечують проживання на різний термін перебування для пацієнтів. В Хмельницькій області є зручне географічне положення, збалансована і розгалужена система доріг, що робить її доступною з усіх інших областей України. Населені пункти в яких розташовані лікувальні санаторії знаходяться неподалік основних автомобільних шляхів.

Транспортні послуги є одними з видів послуг в туризмі і, відповідно, невід’ємною частиною туристичних послуг. Для перевезення туристів під час подорожі в Хмельницькій області можуть бути використані різні види транспорту: автомобільний, залізничний та ін. Усі потенційні туристичні бальнеологічні центри сполучені автошляхами з твердим покриттям з районними та обласним центром. До бальнеологічних санаторіїв Хмельницької області можна дістатися використовуючи залізничний транспорт. Область розташована в зоні функціонування Південно-Західної залізниці, на її території споруджено більше 50 залізничних станцій. Найбільшими залізничними вузлами області є Шепетівка і Гречани. Найважливішими залізницями, що перетинають територію області, є Київ – Хмельницький – Львів, а також, Шепетівка – Кам’янець-Подільський – Чернівці. Місто Хмельницький є важливим залізничним транспортним вузлом та має сполучення з Угорщиною, Румунією, Молдовою, Польщею, Чехією, Словаччиною, Болгарією. Місто Шепетівка входить до числа одного із найбільших залізничних вузлів України [13].

Великі перспективи має створення закладів коротко- і довготривалого відпочинку та оздоровлення на базі бальнеологічних родовищ. Головними функціями таких закладів є створення умов для відновлення та розвитку фізичних і духовних сил людини, реалізація заходів профілактичного плану щодо найбільш поширених видів хвороб, зняття втоми і стресу з використанням мінеральних столових та лікувальних вод. Також, можна залучити інші рекреаційні ресурси області, пропонуючи відпочивальникам короткі екскурсії до об’єктів

історико-культурної спадщини. Особливого значення набувають естетичні характеристики природного середовища, адже Хмельниччина має привабливі краєвиди, гарні території для прогулянок, можливості для купання в природних чи штучних водоймах, проведення спортивних ігор, екскурсій та збирання грибів і ягід.

В перспективах розвитку та для залучення іноземних інвестицій варто було б організувати в Сатанові та Товтрах гірськолижний курорт та інші види зимового відпочинку, це дозволило б зацікавити більшу кількість відпочиваючих. Наявність таких курортів привертала б увагу більшої кількості туристів у зимові місяці. Також на базах бальнеологічних санаторіїв добре було б облаштувати спеціалізовані приміщення, стайні, розробляти маршрути для занять кінним спортом, кінних прогулянок. Особливу увагу потрібно приділити людям з обмеженими фізичними можливостями, тому що на сьогоднішній день для такої категорії туристів в бальнеологічних санаторіях області мало спеціальної інфраструктури.

Отже, можна підсумувати, для збільшення ефективності функціонування бальнеологічних ресурсів Хмельницької області необхідно виконати наступні заходи:

1) розробка та впровадження створення нових видів туристичного відпочинку та оздоровлення в існуючих санаторіях;

2) проводити національну рекламну компанію бальнеологічних курортів та санаторіїв області;

3) розробити профільність санаторного лікування відповідно до результатів проведених досліджень захворювання населення та з урахуванням ускладнень від COVID-19;

4) розробити державні стратегії розвитку бальнеологічних курортів;

5) використовувати експлуатаційні запаси Зайчиківського родовища мінеральних вод типу “Нафтуся” у бальнеолікуванні;

6) проводити розвідувальні роботи для виявлення мінеральних вод і для подальшої їхньої бальнеологічної оцінки;

7) збільшити обсяги виробництва і розливу лікувально-столових, природно-столових вод, оскільки на сьогоднішній день Хмельницька область володіє великими запасами мінеральних лікувальних та столових вод, які не використовуються в повній мірі.

Висновки. Отже, потенціал бальнеологічного туризму в Хмельницькій області дуже високий. Сьогодні, через пандемію COVID-19 та часткове закриття кордонів з'явилися можливості для розвитку внутрішнього туризму. В області розвідано багато родовищ мінеральних вод і є родовища, які ще потребують дослідження. На Хмельниччині є достатня кількість ліжко-місць в бальнеологічних санаторіях та інших закладах розміщення. Незважаючи на те, що бальнеологічні заклади надають велику кількість лікувальних, діагностичних та додаткових послуг, існують проблеми інфраструктурного характеру. Саме розвиток туризму в області має стати “Магнітом притягання” інвестицій, сприяти створенню нових робочих місць та інтенсифікувати розвиток регіону в цілому.

Перспективу подальших наукових розвідок вбачаємо у розробці ефективних механізмів залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій у покращення інфраструктури бальнеологічних курортів Хмельницької області з урахуванням досвіду зарубіжних країн.

Література:

1. Архієреєв С. І., Баранова В. В. Варава К. М. (2019). Розвиток бальнеологічного туризму в Україні. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна*. Серія “Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм”. Вип. 9. 153-163. Doi: 10.26565/2310B9513B2019B9B19.
2. Білецька Г. А. (2008). Рекреаційні ресурси мінеральних вод Хмельницької області. *Довкілля та здоров'я*. № 4, 28–31.
3. Волочиск. Санаторій “Райдуга”. URL : <https://www.raduga-volochisk.info/> (дата звернення: 28.03.2022)
4. Долинська О. О. (2016) Бальнеологічні ресурси Хмельницької області. *Географія і туризм*. Вип. 37. 110–119.
5. Долинська О. О. (2021) Сільський туризм Хмельницької області: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник ОНУ. Сер.: Географічні та геологічні науки*. 2021. Т.26, вип. 1 (38). 105–116.
6. Колесник Е.О., Бабов К.Д. (2005) Мінеральні води України. К.: ВО “Купріянова”. 560.
7. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. (2007). Туристичні ресурси України. Навчальний посібник. К. : Альтерпрес. 369.
8. Новодран О. В., Нікіпелова О. М., Беленький К. Е. (2001). Сучасний стан, вивченість та перспектива використання мінеральних вод Хмельницької області. *Медицинская реабилитация, курортология и физиотерапия*: Науч. практ. журн. № 2. 36–40.
9. Сатанів. Бальнеологічний курорт. URL : <http://www.sataniv.info/> (дата звернення: 02.04.2022).
10. Стратегія розвитку Хмельницької області на 2021-2027 роки. (2019). Хмельницька обласна рада. URL : <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/04/strategiya-rozvytku-hmelnyczkoyi-oblasti-na-2021-2027-roky.pdf> (дата звернення: 10.03.2021).
11. ТОВ Санаторій “Лісова пісня” (Дитячий заклад оздоровлення та відпочинку «ЕКО ЛЕНД»). URL : <http://lisovapisnia.com.ua/> (дата звернення: 05.03.2022).
12. Фоменко Н. В. (2007). Рекреаційні ресурси та курортологія: навчальний посібник. Київ: Центр навч. літ-ри. 312.

13. Шоробура І. М., Гільберг Т. Г., Долинська О. О. (2016). Хмельниччина туристична : навч. посібник. Хмельницький: ПП Заколотний М. І. 360.

References:

1. Arkhiieriev S. I., Baranova V. V., Varava K. M. Development of balneological tourism in Ukraine. *Bulletin KhNU of V. N. Karazin. International Relations. Economics. Country Studies. Tourism (IRECST) Vol. 9* 153-163. Doi: 10.26565/2310B9513B2019B9B19. (In Ukrainian).
2. Biletska H. A. Recreational resources of Khmelnytskyi regional mineral waters. *Environment and health*. № 4, 28–31. (In Ukrainian).
3. Volochysk. Sanatorium "Raiduha". URL : <https://www.raduga-volochisk.info/> (In Ukrainian).
4. Dolynska O. O. Balneological resources of Khmelnytskyi region. *Geography and tourism*. Vol. 37. 110–119. (In Ukrainian).
5. Dolynska O. O. Rural tourism of Khmelnytskyi region: current state and prospects of development. *Bulletin of Odessa National University. Series: Geographical and geological sciences*. 2021. Vol. 26, issue 1(38). 105–116. (In Ukrainian).
6. Kolesnyk E. O., Babov K. D. Mineral waters of Ukraine. K. : VO "Kupriyanova". 560. (In Ukrainian).
7. Liubitseva O. O., Pankova Ye. V., Stafiihuk V. I. Tourist resources of Ukraine. Textbook. K.: Alterpres. 369. (In Ukrainian).
8. Novodran O. V., Nikipelova O. M., Belenkyi K. E. Current state, study and using prospects of Khmelnytskyi region mineral waters. *Medical rehabilitation, balneology and physiotherapy: Scientific and practical journal*. № 2. 36–40. (In Ukrainian).
9. Sataniv. Balneological resort. URL : <http://www.sataniv.info/> (In Ukrainian).
10. Development strategy of Khmelnytskyi region for 2021-2027. Khmelnytskyi regional council. URL : <https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/04/strategiya-rozvytku-hmelnyczkoyi-oblasti-na-2021-2027-roky.pdf>. (In Ukrainian).
11. Sanatorium "Forest Song" (Children's health and recreation institution "ECO LAND"). URL : <http://lisovapsnia.com.ua/> (In Ukrainian).
12. Fomenko N. V. Recreational resources and balneology: a textbook. Kyiv: Center for Education. lit. 312. (In Ukrainian).
13. Shorobura I. M., Hilberh T. H., Dolynska O. O. Khmelnytskyi tourist region: manual. Khmelnytskyi: publisher Zakolodnyi M. I. 360. (In Ukrainian).

Abstract:

Olesya DOLYNSKA. TOURIST POTENTIAL OF BALNEOLOGICAL RESOURCES USE IN KHMELNYTSKYI REGION

The article deals with the Khmelnytskyi region balneological resources analysis. The peculiarities of their functioning and the possibilities of increasing the efficiency of their use in the tourist and recreational industry are described. New opportunities for recreational resources management in Khmelnytskyi region and within its territorial communities in the light of decentralization processes, modern political and socio-economic challenges are considered. In the context of the COVID-19 pandemic, the development of domestic tourism is very important. Tourism has big losses and it is balneological resorts that should encourage investment in the regions. The article substantiates that the potential of balneological resources makes it possible to improve the level of financial capacity of the united territorial communities of the region by filling local budgets through the development of the respective territories. On the example of Khmelnytskyi region the directions of balneological resorts development are offered. Balneological sanatoriums of Khmelnytskyi region are specialized in the treatment of sick people with chronic diseases of the digestive system, cardiovascular system; peripheral and central nervous system; musculoskeletal systems; pulmonary system; metabolic disorders and endocrine system; skin diseases. On the basis of the conducted research the key problems and prospects of Khmelnytskyi region balneological resorts development are defined. We can admit that the serious component of the strengthening of modern tourism activities in the Khmelnytskyi region is the realization of an effective regional tourism policy. The main task is to attract recreational and tourist potential for the socio-economic development of united territorial communities. Coordinated and joint work of the authorities and entrepreneurs of local territorial communities will effectively promote the development of recreation and recreation facilities in rural areas. Only an effective regional tourism policy can reduce the polarization of socio-economic development in Khmelnytskyi regions.

Thus, the potential of balneological tourism in Khmelnytskyi region is very high. Today, the COVID-19 pandemic and the partial closure of borders have created opportunities for domestic tourism. Many mineral water deposits have been explored in the region and there are deposits that still need research. In the Khmelnytskyi region there are a sufficient number of beds in balneological sanatoriums and other accommodation establishments. Despite the fact that balneological institutions provide a large number of medical, diagnostic and additional services, there are problems of an infrastructural nature. It is the development of tourism in the region that should become a "magnet for attracting" investment, promote job creation and intensify the development of the region as a whole.

We see the prospect of further scientific research in the development of effective mechanisms for attracting domestic and foreign investment in improving the infrastructure of balneological resorts in Khmelnytskyi region, taking into account the experience of foreign countries.

Key words: balneological resources, recreational resources, mineral waters, mineral water deposits, Khmelnytskyi region.

Надійшла 12.04.2022р.